

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту  
(найменування кафедри)

**РЕФЕРАТ**  
**кваліфікаційної роботи**  
**на здобуття освітнього ступеня бакалавр**  
**зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»**  
(шифр та найменування спеціальності)  
**за освітньою програмою «Облік і аудит»**  
(назва освітньої програми)

на тему: ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА  
ПРИКЛАДІ ТОВ «ЮГФУД»  
(назва теми)

**Виконавець:**

студентка факультету менеджменту, обліку та  
інформаційних технологій  
Урсакі Валерія Іванівна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

**Науковий керівник:**

к.е.н., доцент  
(науковий ступінь, вчене звання)  
Бойко Ольга Станіславівна \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

## ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

*Актуальність теми.* Дебіторська заборгованість є невід'ємним елементом діяльності будь-якої організації. Статистичні дані щодо динаміки дебіторської заборгованості на підприємствах свідчать, що її обсяги зростають щороку. Наявність такої заборгованості суттєво впливає на ліквідність активів, фінансовий стан та платоспроможність підприємства.

Дебіторська заборгованість впливає на економічну діяльність будь-якого підприємства особливим чином: дебіторська заборгованість, яка протягом тривалого часу не повертається (отже, що до неї на підприємстві виникає сумнів, стосовно її повернення) перш за все погіршує фінансовий стан підприємства, тобто відбувається погіршення платоспроможності підприємства, внаслідок недоотримання (недостачі) грошових коштів. Крім усього зазначеного відбувається погіршення оборотності грошових коштів (швидкості обертання коштів). Внаслідок дії цих факторів може збільшуватися кредиторська заборгованість підприємства перед своїми постачальниками (внаслідок недостатньої суми коштів). Погіршення платоспроможності підприємства ставить загрозу, що до банкрутства підприємства, чи у кращому разі, погіршення результатів діяльності (гальмування чи припинення розвитку). Тому це питання є дуже актуальним у наш час.

Дослідженням дебіторської заборгованості в обліковому аспекті присвячено роботи низки провідних науковців. Вагомий внесок у вивченні таких питань обліку дебіторської заборгованості зробили вчені: Ф.Ф. Бутинець, А.М. Герасимович, В.В. Сопко, О.Г. Дроздова, Т.В. Черничко, І.Ю. Титаренко, С.В. Бардаш, Н.Г. Белова, В.Г. Жила, Є.В. Калюга, Н.М. Малюга, Л.В. Нападовська, Н.І. Петренко, В.Д. Понікарова, Б.Ф. Усач, В.О. Шевчук, А.А. Шпиґа, Н.С. Горєва, Т.Я. Пасенко, В.Б. Сенчук та інші.

Значний вклад у розвиток економічного аналізу господарської діяльності підприємств дебіторської заборгованості зробили такі вчені, як: І. Балабанова, В. Белоліпецького, І. Бланка, О. Єфімовій, В. Завгороднього, В. Ковальова, Г. Митрофанова, Є. Мниха, Р. Сайфуліна, Н. Самсонова, В. Сопка, А. Шеремета,

Дж. Бейлі, Ю. Бріггема, Б. Коласса, Р. Мертона, С. Росса, Е. Хелфорта, Р. Холта, Дж. Фіннерті, С. Валдайцева, Н. Вараксіній, С. Кован, О. Степанова, А. Тюрин та інших.

Проте все ще залишається низка протиріч та суперечностей, що зумовлює актуальність дослідження.

**Мета і завдання дослідження.** Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Для досягнення поставленої мети в роботі мають бути вирішені наступні **завдання:**

- дослідити поняття, склад та класифікацію дебіторської заборгованості;
- розкрити нормативно-правове регулювання дебіторської заборгованості;
- розглянути дискусійні аспекти вітчизняного досвіду обліку дебіторської заборгованості;
- надати загальну економічну характеристику підприємства ТОВ «Югфуд»;
- добілити особливості обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Югфуд»;
- розглянути практичні аспекти аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Югфуд»;
- визначити мету, завдання та джерела внутрішнього контролю дебіторської заборгованості;
- проаналізувати дебіторську заборгованість ТОВ «Югфуд»;
- запропонувати напрями вдосконалення обліку та внутрішнього контролю для підвищення ефективності управління дебіторської заборгованості ТОВ «Югфуд».

**Об'єкт і предмет дослідження.** Об'єктом дослідження є сучасна система організації обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Югфуд», яке займається виготовленням макаронних виробів та напівфабрикатів. Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань, пов'язаних з формуванням і реалізацією ефективної системи обліку, аналізу і контролю дебіторської заборгованості на підприємстві.

**Методи дослідження.** Для написання кваліфікаційної роботи були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз законодавства, економічний аналіз, економіко-статистичні методи аналізу, аналізу офіційної бухгалтерської та податкової звітності, методи фактичного та документального контролю, графічні методи, технологічні методи обробки інформації за допомогою прикладних програм.

**Інформаційна база дослідження.** Для написання дипломної роботи були використані наукові публікації й зарубіжних та вітчизняних фахівців з проблем обліку, аналізу та контролю дебіторської заборгованості на підприємствах, періодичні видання, матеріали науково-практичних конференцій; законодавчі та нормативно-правові документи; інструкції; положення (стандарти) бухгалтерського обліку; електронні ресурси мережі Інтернет; реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статистична, бухгалтерська та податкова звітність базового підприємства ТОВ «Югфуд».

**Публікації результатів дослідження.** Результати дослідження були представлені та обговорені на VIII міжнародній студентській науково-практичній інтернет-конференції «Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації» (20 квітня 2022 р. м. Одеса).

**Структура та обсяг роботи.** Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (35 найменування) та 14-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінок. Основний зміст викладено на 69 сторінках. Робота містить 19 таблиць, 3 рисунки.

## **ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ**

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку дебіторської заборгованості**» розглянуто поняття, склад та класифікацію дебіторської заборгованості, визнання та нормативно-правове регулювання а також дискусійні аспекти вітчизняного досвіду обліку.

У другому розділі «**Особливості обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Югфуд»**» наведено загальну економічну характеристику, особливості обліку та шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Югфуд».

У третьому розділі «**Аналіз та внутрішній контроль дебіторської заборгованості на ТОВ «Югфуд»**» зазначено мету, завдання та джерела внутрішнього контролю дебіторської заборгованості, аналіз дебіторської заборгованості, вдосконалення внутрішнього контролю та аналізу дебіторської заборгованості на ТОВ «Югфуд».

## **ВИСНОВКИ**

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних питань, критичної оцінки діючої практики обліку та контролю на ТОВ «Югфуд» було встановлено, що дебіторська заборгованість є одним із різновидів активів підприємства, який може бути реалізований, переданий, обмінаний на майно, продукцію, результати виконання робіт або надання послуг. У залежності від розміру дебіторської заборгованості, термінів її погашення, а також від того, яка ймовірність непогашення заборгованості, можна зробити висновок про стан оборотних коштів підприємства та тенденції його розвитку.

Виконуючи кваліфікаційну роботу було досягнуто загальної мети вирішуючи поставлені задачі, а саме: дослідити поняття, складу та класифікації дебіторської заборгованості; розкрити нормативно-правове регулювання дебіторської заборгованості; розглянути дискусійні аспекти вітчизняного досвіду обліку дебіторської заборгованості; навести загальну економічну характеристику підприємства ТОВ «Югфуд»; визначити особливості обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Югфуд»; розглянути практичні аспекти аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Югфуд»; запропонувати шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Югфуд»; визначити мету, завдання та джерела внутрішнього контролю дебіторської заборгованості; проаналізувати дебіторську заборгованість ТОВ «Югфуд»; запропонувати вдосконалення внутрішнього контролю та підвищення ефективності управління дебіторської заборгованості ТОВ «Югфуд». Отже, в підсумку виконаної роботи можна зробити такі висновки:

Розглядаючи теоретичні основи обліку дебіторської заборгованості, з самого початку було розкрито поняття, склад та класифікацію заборгованості. Як було визначено, що поняття та класифікація дебіторської заборгованості зустрічається в нормативних актах та в економічній літературі. Основним нормативним актом, де зазначено про облік дебіторської заборгованості є НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти», ПКУ, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову

звітність в Україні». Однак у цих положеннях немає взаємного посилання, що змушує переглянути ці стандарти, щоб уникнути непорозумінь.

Згідно НП(С)БО 10, дебіторська заборгованість-це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату. Було зазначено ситуації в яких виникає дебіторська заборгованість а також наведено порівняльну характеристику довгострокової та поточної заборгованості.

Визначивши та наголосивши на нормативно-правовому регулюванні дебіторської заборгованості було визначено фактори, що впливають на розмір і структуру дебіторської заборгованості, а саме: загальноекономічні, галузеві та внутрішні. Було розглянуто усі нормативно-правові акти, які пов'язані з дебіторською заборгованістю та думки з цього приводу відомих науковців. Тому визнання та оцінка дебіторської заборгованості є чітко регульованою державою.

Досліджуючи дискусійні аспекти вітчизняного досвіду обліку дебіторської заборгованості було наведено деякі невирішені питання обліку дебіторської заборгованості. Також ми розглянули проблемні питання обліку та запропонували ряд заходів для удосконалення обліку дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах.

Для того, щоб розглянути особливості обліку дебіторської заборгованості на прикладі, ми обрали підприємство - Товариство з обмеженою відповідальністю «Югфуд». Основний напрямок діяльності підприємства – виробництво макаронних виробів і подібних борошняних виробів, готової їжі та страв. Було здійснено загальну економічну характеристику підприємства ТОВ «Югфуд». Визначено: дату заснування, Код ЄДРПОУ, юридична адреса, організаційно-правова форма, форма власності, основний і допоміжні види діяльності, тип виробничої структури, органи управління. Для кращого розуміння була створена схема організаційної структури підприємства та наведено функції усіх функціональних підрозділів. Ознайомившись з організаційною структурою підприємства ми вирішили уважали за необхідне проаналізувати важливі елементи формування фінансового результату, а саме зробити: структурно-

динамічний аналіз основних елементів формування фінансових результатів та аналіз типу фінансової стійкості підприємства.

Визначаючи особливості обліку дебіторської заборгованості на ТОВ «Югфуд» ми керувались їх Обліковою політикою. Дізнались про власність товариства, про предмети діяльності, ведення бухгалтерського обліку та про форми первинної облікової документації на підприємстві. Ведення обліку дебіторської заборгованості в них зосереджено на рахунках: 36: субрахунках 361, 362 та на рахунку 37: субрахунках 3711, 3712, 377. Для прикладу було висвітлено кореспонденцію рахунків, тобто: за розрахунками з вітчизняними покупцями, за розрахунками з іноземними покупцями, за виданими авансами, по розрахункам з іншими дебіторами.

Розроблюючи шляхи удосконалення обліку дебіторської заборгованості на підприємстві ТОВ «Югфуд» було запропоновано наступні дії: відповідно до класифікації дебіторської заборгованості за товари, роботи використовувати метод резерву під очікувані кредитні збитки, застосування методів розрахунків з клієнтами, утворювати резерв під очікувані кредитні збитки внаслідок інвентаризації дебіторської заборгованості на кінець звітного року, оновлення Наказу про облікову політику, запровадження нової структури рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» та для оптимізації складати аркуші-розшифровки до розрахунків.

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що організація обліку дебіторської заборгованості компанії «Югфуд» є важливою, оскільки допомагає організувати інформативність, прозорість та достовірність даних операцій для розрахунку з дебіторами.

Досліджуючи внутрішній контроль дебіторської заборгованості було наведено мету, завдання та джерела. Визначено переваги внутрішнього контролю, основні завдання управління дебіторською заборгованістю на підприємствах України, фактори що впливають на стан дебіторської заборгованості підприємства.

Виникнення дебіторської заборгованості є нормальною ознакою фінансово-господарської діяльності підприємства, тому ми вирішили провести аналіз необхідних показників. А саме проаналізували: основні фінансово-економічні показники діяльності, аналітичний баланс, показники платоспроможності, динаміку та структуру дебіторської заборгованості.

Враховуючи сучасні економічні тенденції, результати контролю дебіторської заборгованості, ефективного проведення внутрішнього контролю є необхідною передумовою успішної діяльності ТОВ «Югфуд». Тому ми запропонували методи удосконалення внутрішнього контролю та аналізу дебіторської заборгованості на підприємстві. Досліджуваному підприємству рекомендуємо сформулювати та затвердити Положення про інвентаризаційну комісію, збільшити штат бухгалтерії, створити єдиний сервер з віддаленими підключеннями для підвищення ефективності та зручності роботи бухгалтерського та господарського персоналу, запровадити підприємству сучасні форми рефінансування дебіторської заборгованості, встановити систему штрафних санкцій, забезпечити постійний контроль за потоком дебіторської заборгованості та своєчасністю стягнення. Вважаємо, що наші рекомендації зможуть позитивно вплинути на діяльність досліджуваного підприємства.

## АНОТАЦІЯ

**Ураскі В.І. «Облік і контроль дебіторської заборгованості на прикладі ТОВ «Югфуд»**

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит» –  
(шифр та назва спеціальності) (назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглянуті теоретичні аспекти обліку та контролю дебіторської заборгованості підприємства, методика та організація обліку і внутрішнього контролю у ТОВ «Югфуд».

Проаналізовано економічну сутність дебіторської заборгованості, визначено класифікацію та визнання дебіторської заборгованості, досліджено дискусійні аспекти вітчизняної практики обліку дебіторської заборгованості, особливості обліку дебіторської заборгованості у ТОВ «Югфуд», проведено аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства, визначено шляхи удосконалення обліку та контролю.

Запропоновано проводити розрахунок резерву під очікувані кредитні збитки, оновити Наказ про облікову політику, перевіряти платоспроможність дебіторів перед реалізацією продукції, встановити систему знижок за більш ранню оплату, сформувати службу контролінгу.



**Ключові слова:** дебіторська заборгованість, резерв під очікувані кредитні збитки, дебітори, облік, контроль, аналіз.

## ANNOTATION

**Ursaki V. Accounting and control of receivables on the example of Southfood, LLC**

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty

071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Audit». –  
(code and name of the specialty) (title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of receivables, methodology and organization of accounting and internal control at Southfood, LLC.

Author analysis the economic essence of the definition of "receivables", determines the classification and recognition of receivables, investigates debatable aspects of the domestic practice of accounting for receivables and features of accounting for receivables in Southfood, LLC, analyzes financial and economic activities of the enterprise, identifies ways to improve accounting and control.

It was proposed to create a loan loss provision for expected credit losses, to update the Accounting Policy decree, to check debtors` solvency before selling products, establish a system of discounts for earlier payments, to form a controlling department.

**Keywords:** receivables, loan loss provisions, debtors, accounting, control, analysis